

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 1XObdo/1/2025                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 1120216151                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 31.10.2025                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Miroslava Janečková      |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2025:1120216151.2 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Miroslavy Janečkovej a členiek senátu JUDr. Jany Hullovej a JUDr. Eriky Čanádyovej, v spore žalobkyne C. V., nar. XX. O. XXXX, trvale bytom E. XX, XXX XX E., zastúpenej advokátskou kanceláriou agner & partners, s. r. o., so sídlom Špitálska 10, 811 08 Bratislava, IČO: 36 722 578, proti žalovanému POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, zastúpenému advokátkou JUDr. Katarínou Hegedúšovou, so sídlom Majerníkova 3/A, 841 05 Bratislava, o určenie právnych úkonov a vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-10Csp/115/2020, o dovolaní žalobkyne a o dovolaní žalovaného, obe proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 9CoCsp/6/2024-297 z 5. decembra 2024, takto

### rozhodol:

I. Dovolanie žalobkyne voči zmeňujúcemu výroku rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 9CoCsp/6/2024-297 z 5. decembra 2024, ktorým zamietol žalobu žalobkyne o zaplatenie sumy 1 224,64 eura, o d m i e t a.

II. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 9CoCsp/6/2024-297 z 5. decembra 2024 v zmeňujúcom výroku, ktorým uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 3 606,45 eura do troch dní od právoplatnosti rozsudku, z r u š u j e a v zrušenom rozsahu v r a c i a vec Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

III. Dovolanie žalovaného voči potvrdzujúcemu výroku rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 9CoCsp/6/2024-297 z 5. decembra 2024, ktorým potvrdil výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie o určení, že zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou, o d m i e t a.

### Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa žalobou podanou na bývalý Okresný súd Bratislava I pôvodne domáhala určenia neplatnosti Zmluvy o úvere č. 204700036 z 20. augusta 2009 (ďalej aj „zmluva o úvere“) a vydania bezdôvodného obohatenia voči žalovanému v sume 4 941,09 eura na tom skutkovom základe, že strany

sporu uzavreli dňa 20. augusta 2009 zmluvu o úvere, na základe ktorej bol zo strany žalovaného v prospech žalobkyne poskytnutý úver vo výške 800 eur s tým, že žalobkyňa sa zaviazala žalovanému vrátiť sumu 800 eur spolu s príslušným poplatkom vo výške 722 eur v dvanástich mesačných splátkach vo výške 131 eur.

2. Súd prvej inštancie uznesením č. k. 10Csp/115/2020-135 z 26. februára 2021 a následne uznesením č. k. 10Csp/115/2020-154 z 8. septembra 2022 pripustil zmenu žaloby v znení, podľa ktorého sa žalobkyňa domáhala určenia, že zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou, je v celom rozsahu neplatná a zároveň sa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia v sume 4 941,09 eura. Alternatívne žiadala určiť, že zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou, je bezúročná a bez poplatkov a zároveň sa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia v sume 4 941,09 eura.

3. Mestský súd Bratislava IV (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom č. k. B1-10Csp/115/2020-198 zo 16. októbra 2023 (ďalej aj „rozsudok“) vo výroku I. určil, že zmluva o úvere uzavretá medzi žalobkyňou a žalovaným je spotrebiteľskou zmluvou, vo výroku II. určil, že zmluva o úvere je bezúročná a bez poplatkov, vo výroku III. žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu 4 831,09 eura titulom bezdôvodného obohatenia do troch dní od právoplatnosti rozsudku, vo výroku IV. žalobu o zaplatenie sumy 110 eur titulom bezdôvodného obohatenia zamietol a vo výroku V. žalobkyňi vo vzťahu k žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 95,54 %.

4. Na základe vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že medzi stranami sporu bola 20. augusta 2009 uzatvorená zmluva o úvere, kde žalobkyňa v zmluvnom postavení dlžníka vystupovala ako súkromná osoba - spotrebiteľ. Zo zmluvy o úvere vyplýva len všeobecný údaj o uzavretí zmluvy na účel podnikania s tým, že tento údaj necharakterizuje akú podnikateľskú činnosť mala žalobkyňa vykonávať a aký súvis s takýmto podnikaním uzavretie zmluvy malo mať a preto prvoinštančný súd ustálil, že nie je možné zmluvu vyňať z aplikácie zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákon o spotrebiteľských úveroch“). Z obsahu samotnej zmluvy nevyplývalo, že bola uzatvorená za účelom zamestnania, respektíve podnikania žalobkyne. V konaní nebolo preukázané, že si žalobkyňa finančné prostriedky požičala na podnikanie, pričom v priebehu konania konzistentne tvrdila, že finančné prostriedky od žalovaného použila výhradne na osobné účely. Súd prvej inštancie preto zmluvu o úvere, uzatvorenú medzi stranami sporu, vyhodnotil ako zmluvu o spotrebiteľskom úvere a vo výroku I. rozsudku určil, že zmluva o úvere uzatvorená stranami sporu je spotrebiteľskou zmluvou.

5. Výrokom II. rozsudku súd prvej inštancie určil, že predmetná zmluva je bezúročná a bez poplatkov. V tejto súvislosti poukázal na exekučné konanie vedené Okresným súdom Trnava (ďalej aj „exekučný súd“) pod sp. zn. 15Er/87/2011, v ktorom už exekučný súd prejudiciálne vyhodnotil, že predmetný úver je bezúročný a bez poplatkov z dôvodu neprijateľne dojednanej zmluvnej podmienky spočívajúcej v rozhodcovskej doložke, uvedenej v bode 15 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktoré tvorili neoddeliteľnú súčasť zmluvy o úvere. Súd prvej inštancie navyše dospel k záveru, že v zmluve boli dojednané aj ďalšie neprijateľné zmluvné podmienky, napríklad absentovala celková výška a mena poskytnutého spotrebiteľského úveru a podmienky upravujúce jeho čerpanie, ďalej absentovala konečná splatnosť spotrebiteľského úveru, ročná úroková sadzba, ako aj ročná percentuálna miera nákladov a celkové náklady žalobkyne ako spotrebiteľky spojené so spotrebiteľským úverom. Taktiež absentovalo veriteľom vyžadované ručenie alebo poistenie úveru, ako aj spôsob zániku záväzku zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Ako neprijateľnú zmluvnú podmienku súd prvej inštancie nevyhodnotil absenciu výšky, počtu a termínov splátok istiny, úrokov a iných poplatkov v zmluve a skonštatoval, že podrobný rozpis výšky, počtu a termínov každej zo splátok podľa ustanovenia § 4 ods. 2 písm. i) Zákona o spotrebiteľských úveroch nie je povinnou náležitosťou zmluvy o úvere, pokiaľ podmienky tejto zmluvy umožňujú spotrebiteľovi identifikovať výšku istiny, úrokov a iných poplatkov vrátane dátumu týchto splátok napríklad formou vyžiadania si amortizačnej tabuľky od veriteľa.

6. Na základe písomného stanoviska súdneho exekútora JUDr. Rudolfa Krutého z 15. júla 2016 mal súd prvej inštancie za preukázané, že exekučná pohľadávka predstavovala sumu 5 890,64 eura, pričom v rámci exekučného konania bola od žalobkyne vymožená suma 4 831,09 eura. Žalobkyňa podľa prvoinštančného súdu preukázala, že v zmluve uzatvorenej so žalovaným absentujú zákonné náležitosti, na základe čoho už exekučný súd v exekučnom konaní vyhodnotil poskytnutý úver ako spotrebiteľský, bezúročný a bez poplatkov. Žalobkyňa zároveň preukázala, že žalovanému poskytla plnenie nad rámec poskytnutej istiny, pričom nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia si uplatnila v objektívnej 10 ročnej premľacej dobe. Súd prvej inštancie doplnil, že bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru nastáva ex lege ako dôsledok porušenia konkrétnych ustanovení Zákona o spotrebiteľských úveroch a v prípade spotrebiteľského plnenia nad rámec požičanej istiny má za následok, že na strane prijímajúceho veriteľa vzniká bezdôvodné obohatenie. Prvoinštančný súd neuznal námietku žalovaného, že nárok je premľaný, keďže žalovaný nešpecifikoval kedy malo dôjsť k premľaniu uplatneného nároku žalobkyne ani nepreukázal kedy sa žalobkyňa dozvedela o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného. Žalovaný sa na úkor žalobkyne bezdôvodne obohatil v čase, kedy pohľadávka žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia nebola premľaná, keďže až počas exekučného konania začatého v roku 2011 a zastaveného v roku 2017, došlo k vymoženiu pohľadávky. Žalobkyňa sa o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného dozvedela v exekučnom konaní vedenom Okresným súdom Trnava, ktoré bolo zastavené uznesením vydaným 27. septembra 2017 t.j. počas plynutia objektívnej premľacej doby a dňa 4. novembra 2020 doručila súdu žalobu. Na základe uzatvorenej zmluvy o úvere a v súlade s jej ustanoveniami žalobkyňa ako spotrebiteľka zaplatila v prospech žalovaného dohodnuté plnenie predstavujúce okrem iného úrok aj poplatky. Nemala pritom vedomosť o vadnosti zmluvy a s tým spojeným uplatnením zákonnej sankcie v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Žalovaný v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti poskytuje úvery z vlastných zdrojov, pričom ignorovanie jeho zákonnej povinnosti uzatvárať zmluvy v súlade s platnou právnou úpravou prvoinštančný súd vyhodnotil ako úmyselné konanie žalovaného zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia bez právneho dôvodu. Keďže prvoinštančný súd vzniknuté bezdôvodné obohatenie na strane žalovaného považoval za úmyselné, ustálil, že v danom prípade sa uplatní 10 ročná objektívna premľacia doba.

7. Vzhľadom na to, že zmluva o úvere uzatvorená medzi sporovými stranami neobsahuje náležitosti podľa ustanovenia § 4 ods. 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch, súd prvej inštancie úver vyhodnotil ako bezúročný a bez poplatkov podľa ustanovenia § 4 ods. 3 tohto zákona a plnenie žalobkyne poskytnuté v prospech žalovaného nad rámec istiny považoval za bezdôvodné obohatenie na strane žalovaného. Pretože žalobkyňa žalovanému preukázateľne zaplatila sumu 4 831,09 eura, súd prvej inštancie žalobe v časti vyhovel a žalovaného zaviazal na vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 4 831,09 eura a žalobu vo zvyšku o vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 110 eur ako nedôvodnú zamietol, keďže žalobkyňa zaplatenie tejto sumy žalovanému nepreukázala. Súd prvej inštancie zároveň žalobkyni vzhľadom na jej čiastočný úspech v konaní priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 95,54 %.

8. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v rozsahu vyhovujúcich výrokov I., II., III. a súvisiacemu výroku V. o trovách konania podal žalovaný včas odvolanie z dôvodov podľa ustanovení § 365 ods. 1 písm. f) a h) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a navrhol, aby v tomto rozsahu Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

9. O odvolaní žalovaného proti rozsudku súdu prvej inštancie rozhodol odvolací súd rozsudkom č. k. 9CoCsp/6/2024-297 z 5. decembra 2024 (ďalej aj „rozhodnutie odvolacieho súdu“ alebo „rozsudok odvolacieho súdu“) tak, že rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. a II. potvrdil a výrok III. rozsudku súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 3 606,45 eura do troch dní od právoplatnosti rozsudku a vo zvyšku žalobu žalobkyne zamietol. Odvolací súd zároveň priznal žalobkyni voči žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania v rozsahu 80,60 %.

10. Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom rozsahu a dospel k záveru, že napadnuté výroky I. a II. rozsudku sú vecne správne a preto ich podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil, ale ohľadne napadnutého výroku III. o vydaní bezdôvodného obohatenia zaujal stanovisko, že je nutné rozsudok súdu prvej inštancie v súlade s § 388 CSP zmeniť.

11. V súlade s názorom súdu prvej inštancie aj odvolací súd dospel k právnomu záveru o spotrebiteľskej povahe zmluvy o úvere. Vo vzťahu k námietke žalovaného, že žalobkyňa uzatvárala zmluvu podľa zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) ako podnikateľ, odvolací súd uviedol, že predmetná zmluva o úvere bola uzatvorená 20. augusta 2009 a to podľa ustanovenia § 497 a nasledujúcich Obchodného zákonníka, avšak v danom období bol platný tiež zákon o spotrebiteľských úveroch, ktorý ku dňu uzavretia zmluvy o úvere medzi stranami sporu v ustanovení § 3 ods. 2 upravoval, že spotrebiteľom je fyzická osoba, ktorej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania. Odvolací súd uviedol, že žalobkyňa od počiatku popierala, že by úver mal byť určený na výkon zamestnania, pričom žalovaný argumentoval iba tým, že uvedená možnosť o účele použitia finančných prostriedkov bola v zmluve o úvere označená. V tejto súvislosti odvolací súd zaujal názor, že pokiaľ ide o postavenie žalobkyne ako dlžníka, z textu samotnej zmluvy nesporne vyplýva, že je v zmluve identifikovaná menom, priezviskom, adresou bydliska, rodným číslom a číslom jej občianskeho preukazu, t.j. výlučne identifikačnými údajmi typickými pre označenie fyzickej osoby - nepodnikateľa. Odvolací súd pritom poukázal aj na to, že v zmluve je možné dlžníka identifikovať aj ako podnikateľský subjekt a to ako právnickú osobu alebo ako živnostníka, pričom v predmetnej zmluve zostali tieto údaje vo vzťahu k žalobkyni nevyplnené, z čoho odvolací súd vyvodil, že žalobkyňa zmluvu neuzatvárala ako podnikateľ, keďže ako podnikateľ v zmluve nebola identifikovaná. Pre vyvodenie záveru o tom, že zmluvu žalobkyňa uzatvárala pre účely výkonu zamestnania neboli žalovaným predložené žiadne dôkazy mimo toho, že táto možnosť o účele použitia finančných prostriedkov bola v zmluve o úvere označená.

12. Odvolací súd poukázal aj na právny názor vyjadrený už Okresným súdom Trnava v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. 15Er/87/2011, v prospech žalovaného ako oprávneného, proti žalobkyni ako povinnej, o vymoženie sumy 1 889,40 eura s príslušenstvom, ktorý v uznesení z 27. septembra 2017 o zastavení exekučného konania dospel k záveru o spotrebiteľskej povahe zmluvy o úvere. Okresný súd Trnava mal za to, že rozhodcovská doložka ako súčasť formulárovej zmluvy o úvere je neprijateľnou podmienkou, pretože jej dôsledkom je odopretie možnosti spotrebiteľovi ako povinnému brániť svoje práva pred všeobecným súdom v prípade, ak veriteľ ako oprávnený podá žalobu na rozhodcovský súd, pričom túto povinnosť žalovaný predformuloval v zmluve o úvere a ktorej výber spotrebiteľ nemohol nijako ovplyvniť. V exekučnom konaní tak Okresný súd Trnava skonštatoval, že podpisom zmluvy obsahujúcej takúto doložku sa spotrebiteľ vopred vzdáva práva na účinnú procesnú obranu a tým dochádza k reálnemu narušeniu rovnováhy medzi zmluvnými stranami v neprospech spotrebiteľa, čo vyhodnotil ako neprijateľnú podmienku.

13. Podľa názoru odvolacieho súdu ani okolnosť, že zmluva o úvere bola uzatvorená podľa § 497 a nasledujúcich Obchodného zákonníka nevylučuje jej spotrebiteľský charakter a to ani v prípade obchodných zmlúv majúcich povahu tzv. absolútneho obchodu. Odvolací súd uviedol, že akákoľvek súkromnoprávna zmluva bez ohľadu na to, či je uzatvorená podľa zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“), Obchodného zákonníka alebo iného právneho predpisu, môže byť spotrebiteľskou zmluvou. Aby však zmluva mohla byť považovaná za spotrebiteľskú, musí sa jednať o zmluvu, ktorá sa uzaviera za rovnakých zmluvných podmienok s väčším počtom spotrebiteľov, pričom tieto podmienky sú vopred pripravené dodávateľom a spotrebiteľ ich obsah nemôže ovplyvniť, spotrebiteľ k zmluvným podmienkam dodávateľa môže buď pristúpiť alebo nie. V spotrebiteľskom vzťahu má dodávateľ výhodnejšie postavenie keďže disponuje odbornou prevahou nad spotrebiteľom. V záujme zachovania rovnováhy by dodávateľ mal vo vzťahu k spotrebiteľovi konať férov a poctivo, napríklad text spotrebiteľskej zmluvy formulovať tak, aby bol pre priemerného spotrebiteľa čitateľný a prehľadný a naopak by nemal v zmluve zložitou formuláciou alebo menším písmom ukrývať dojednania, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné s úmyslom ich prehliadnutia spotrebiteľom (napríklad rozhodcovská doložka, ustanovenie o zmluvnej pokute). V opačnom prípade

dodávateľ vo vzťahu k spotrebiteľovi nekoná poctivo a takéto konanie by nemalo požívať právnu ochranu.

14. Odvolací súd aj posudzovanú zmluvu vyhodnotil ako typovú, formulárovú zmluvu s vopred pripraveným obsahom zo strany žalovaného ako dodávateľa, bez možnosti žalobkyne ako dlžníka meniť jej zmluvné podmienky. Neoddeliteľnou súčasťou zmluvy o úvere boli aj Všeobecné podmienky poskytnutia úveru a v rámci nich v bode 15 uvedená rozhodcovská doložka ako neprijateľná zmluvná podmienka z dôvodu, že nútila žalobkyňu podrobiť sa rozhodcovskému konaniu pred vopred určeným rozhodcovským súdom a zároveň žalobkyňu zbavovala práva brániť sa pred všeobecným súdom v prípade, ak žalovaný podá žalobu na rozhodcovský súd. Takto koncipovaná rozhodcovská doložka mala za následok nerovnováhu medzi zmluvnými stranami v neprospech žalobkyne ako spotrebiteľky. V súlade s názorom súdu prvej inštancie aj Okresného súdu Trnava ako exekučného súdu uviedol odvolací súd, že zmluva o úvere obsahovala viaceré neprijateľné podmienky, keď v nej absentovali Zákonom o spotrebiteľských úveroch vyžadované podstatné náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, napríklad uvedenie celkovej výšky poskytnutého úveru, podmienky jeho čerpania, uvedenie konečnej splatnosti úveru, ročná úroková sadzba, výška ročnej percentuálnej miery nákladov, ako aj celkové náklady žalobkyne ako úverovej dlžníčky spojené s čerpaním úverových prostriedkov. Odvolací súd skonštatoval, že súd prvej inštancie sa v odôvodnení napadnutého rozsudku dostatočne vysporiadal s absentujúcimi náležitosťami zmluvy o spotrebiteľskom úvere v zmysle § 4 ods. 2 Zákona o spotrebiteľských úveroch a z týchto dôvodov odvolací súd považoval právne posúdenie uzatvorenej zmluvy o úvere ako spotrebiteľskej a aj bezúročnej a bez poplatkov za správne.

15. Hoci žalovaný v konaní tiež namietal, že rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu č. k. SR 08562/10 z 29. septembra 2010 (ďalej aj „rozhodcovský rozsudok“) predstavuje prekážku res iudicata, odvolací súd existenciu prekážky právoplatne rozhodnutej veci v danom prípade nezistil. Prekážka právoplatne rozhodnutej veci je neodstrániteľným nedostatkom podmienok konania a má za následok zastavenie konania. Nastáva vtedy, ak sa má v novom konaní prejednať tá istá vec t.j. keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Odvolací súd zaujal stanovisko, že v tomto prípade podmienka totožnosti predmetu konania abscentuje, keďže žalobkyňa sa domáha voči žalovanému iných nárokov, než je nárok, o ktorom bolo vedené rozhodcovské konanie. Podkladom pre vydanie rozhodcovského rozsudku bol nárok zo zmenky, vyplývajúci zo spotrebiteľskej zmluvy, obsahujúcej neprijateľné zmluvné podmienky, pričom exekučným titulom bol rozhodcovský rozsudok vydaný rozhodcovským súdom, ktorý svoju právomoc odvodzoval z neprijateľnej zmluvnej podmienky a to z rozhodcovskej doložky. Rozhodcovský rozsudok potom nemohol byť spôsobilým exekučným titulom vydaným v súlade so zákonom, keďže bol vydaný na základe neplatnej rozhodcovskej doložky a chýbala mu tak materiálna vykonateľnosť. V predmetnom spore sa žalobkyňa domáha jednak určovacích nárokov, že zmluva o úvere je spotrebiteľská, bezúročná a bez poplatkov, ako aj vydania bezdôvodného obohatenia, a teda rozdielnych nárokov, vychádzajúcich z rôznych skutkových tvrdení.

16. Podľa odvolacieho súdu žalobkyňou iniciované súdne konanie nepredstavuje žalovaným tvrdené „navrátenie do predošlého stavu“, ktoré je v exekučnom konaní vylúčené, ale jedná sa o samostatné civilné konanie po tom, ako bolo exekučné konanie vedené voči žalobkyni ako povinnej Okresným súdom Trnava zastavené. Týmto civilným konaním sa žalobkyňa snaží dosiahnuť nápravu voči nej vedenému postupu v ukončenom exekučnom konaní s úmyslom dosiahnutia vydania bezdôvodného obohatenia, ktoré získal žalovaný na jej úkor v už zastavenom exekučnom konaní.

17. Odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 4 831,09 eura titulom bezdôvodného obohatenia z dôvodu, že uvedená suma bola v prospech žalovaného ako oprávneného vymožená súdnym exekútorom JUDr. Rudolfom Krutým v exekučnom konaní, vedenom na základe rozhodcovského rozsudku. Prvoinštančný súd sa pritom opieral o oznámenie súdneho exekútora JUDr. Rudolfa Krutého z 15. júla 2016, v ktorom vyčíslil predmetnú exekučnú pohľadávku. Odvolací súd zopakoval dokazovanie listinnými dôkazmi, vrátane vyššie uvedeného oznámenia súdneho exekútora JUDr. Rudolfa Krutého z 15. júla 2016, z

ktorého vyplýva, že z dovtedy vymožennej sumy 4 831,09 eura bola žalovanému ako oprávnenému v exekučnom konaní sp. zn. Ex 376/11 poukázaná suma vo výške 3 606,45 eura a zvyšná suma 1 304,64 eura bola použitá na trovy súdneho exekútora. Odvolací súd uviedol, že žalovanému nebola poukázaná celá dovtedy vymožená čiastka 4 831,09 eura a preto nemožno uzavrieť, že žalovaný získal na úkor žalobkyne bezdôvodné obohatenie vo výške 4 831,09 eura tak, ako rozhodol súd prvej inštancie. Ako vyplýva z vyčíslenia exekučnej pohľadávky súdnym exekútorom, na strane žalovaného vzniklo na úkor žalobkyne bezdôvodné obohatenie v sume 3 606,45 eura, a preto len v tejto sume mohol byť žalovaný zaviazaný na vydanie plnenia titulom bezdôvodného obohatenia, a to plnením bez právneho dôvodu, keďže uvedená suma bola vymožená v exekučnom konaní vedenom na základe exekučného titulu, ktorý nebol vykonateľný po formálnej ani materiálnej stránke. Odvolací súd dodal, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku III. vychádzalo z nesprávneho skutkového zistenia ohľadom výšky bezdôvodného obohatenia získaného na úkor žalobkyne a následne z nesprávneho právneho posúdenia veci.

18. O trovách celého (prvoinštančného aj odvolacieho) konania rozhodol odvolací súd s poukazom na § 396 ods. 1, ods. 2 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Žalobkyňa v konaní uplatnila 3 nároky, a teda sa domáhala určenia, že zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou, ďalej určenia, že predmetná zmluva je bezúročná a bez poplatkov a zároveň sa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 4 942,09 eura. Vo vzťahu k výroku I., že zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou a vo vzťahu k výroku II., že zmluva o úvere je bezúročná a bez poplatkov, bola žalobkyňa v konaní plne úspešná. V prípade nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia celkom vo výške 4 941,09 eura bola žalobkyňa úspešná v časti istiny 3 606,45 eura, vo zvyšku bola jej žaloba zamietnutá. Všetky 3 výroky, ktorých vydania sa žalobkyňa domáhala vo vzťahu k trovám konania v súhrne predstavujú 100 %, čo v prípade každého jednotlivého výroku z celkom troch výrokov predstavuje v percentuálnom vyjadrení 33,3 %. Potom vo vzťahu k výrokom I. a II., v ktorých žalobkyňa dosiahla plný úspech, predstavuje jej nárok na náhradu trov konania 66,6 % ( $2 \times 33,3 \%$ ). Vo vzťahu k výroku III. bola žalobkyňa úspešná len čiastočne a teda z ňou uplatňovanej sumy 4 941,09 eura bola úspešná čo do sumy 3 606,45 eura, čo predstavuje jej úspech 73 % zo sumy 4 941,09 eura a naopak úspech žalovaného v sume 1 304,64 eura ( $4 941,09 \text{ eura} - 3 606,45 \text{ eura}$ ), čo zas predstavuje úspech žalovaného 27 % zo sumy 4 941,09 eura. Žalobkyni tak vznikol vo vzťahu k výroku III nárok na náhradu trov konania vo výške 46 % ( $73 \% - 27 \%$ ). Pre celkové rozhodnutie o trovách bolo ďalej nutné určiť, koľko predstavuje 46 % z 33,3 %, berúc do úvahy, že súčet trov za celý predmet konania musí dávať spolu 100 %, čo v danom prípade činí 14 %. Potom žalobkyni vznikol nárok na náhradu trov celého, t.j. prvoinštančného aj odvolacieho konania v rozsahu 80,6 % ( $33,3 \% + 33,3 \% + 14 \%$ ).

19. Žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) podala proti zmeňujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým zamietol jej žalobu v časti o zaplatenie sumy 1 224,64 eura, včas dovolanie. Žiadala, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) zmenil rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti tak, že rozsah nároku priznaný rozsudkom prvoinštančného súdu potvrdí v celom rozsahu. Ak by najvyšší súd vzhliadol dôvod na vrátenie veci odvolaciemu súdu, dovolateľka navrhla, aby najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu v časti zamietnutia jej žaloby o zaplatenie sumy 1 224,64 eura a v časti nároku na náhradu trov konania zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiadala, aby najvyšší súd uložil odvolaciemu súdu rozhodnúť v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe tak, že sumu priznanú rozsudkom súdu prvej inštancie potvrdí v celom rozsahu za účelom ustálenia hmotnoprávnej kvalifikácie nároku žalobkyne. Dovolateľka zároveň žiadala, aby jej najvyšší súd priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

20. Dovolací dôvod podľa dovolateľky spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, keďže sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolateľka poukázala na bod 48 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, kde odvolací súd uviedol, že v exekučnom konaní vedenom súdnym exekútorom JUDr. Rudolfom Krutým v prospech žalovaného ako oprávneného, proti žalobkyni ako povinnej, bola v prospech žalovaného poukázaná suma 3 606,45 eura, pričom zvyšná suma bola použitá na trovy súdneho exekútora JUDr. Rudolfa Krutého vzniknuté v exekúcii EX 376/11 na základe poverenia Okresného súdu Trnava č. 5207108533 z 8. februára 2011 pod sp. zn. 15Er/87/2011. Podľa

odvolacieho súdu nemožno tvrdiť, že celá dovtedy vymožená čiastka 4 831,09 eura predstavovala bezdôvodné obohatenie žalovaného na úkor žalobkyne, keďže žalovaný sa bezdôvodne obohatil na úkor žalobkyne plnením bez právneho dôvodu len v rozsahu sumy 3 606,45 eura. Z tohto dôvodu odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v časti vydania bezdôvodného obohatenia vo výške istiny presahujúcej 3 606,45 eura zmenil tak, že žalobu zamietol. Podľa odvolacieho súdu rozhodnutie súdu prvej inštancie ohľadom ustálenia výšky bezdôvodného obohatenia žalovaného získaného na úkor žalobkyne vychádzalo z nesprávneho skutkového zistenia a následne z nesprávneho právneho posúdenia veci. Dovolateľka sa s takýmto odôvodnením vo vzťahu k zamietajúcej časti uplatneného nároku nestotožňuje. Podľa dovolateľky sa odvolací súd v časti zamietnutia žaloby presahujúcej sumu 3 606,45 eura a zníženia nároku na náhradu trov konania nesprávnym právnym posúdením veci odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

21. Dovolateľka poukázala na to, že v konaní bolo nesporne preukázané, že žalovaný sa na jej úkor úmyselne bezdôvodne obohatil a v tejto súvislosti zdôraznila, že pokiaľ by nenastalo bezdôvodné obohatenie žalovaného na jej úkor, nevznikli by ani predmetné trovy exekučného konania. Uviedla, že neexistuje žiaden spravodlivý dôvod, prečo by mala znášať trovy exekučného konania iniciovaného subjektom, ktorý sa na jej úkor preukázane bezdôvodne obohatil a ktoré podľa platného práva nikdy iniciované byť nemalo. Podľa názoru dovolateľky mal odvolací súd zvyšnú časť nároku, ktorý bol zamietnutý, podľa svojho uváženia právne preklasifikovať a aplikovať príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka, napríklad ustanovenia § 42, § 53a, § 420, § 424 a súvisiace. Žalobkyňa argumentovala tým, že v predmetnom spore bola okrem bezdôvodného obohatenia preukázaná taktiež fakticky spôsobená škoda v podobe trov proti nej vedenej exekúcie, ako aj príčinná súvislosť medzi aplikáciou neprijateľných zmluvných podmienok, následkom čoho jej táto škoda vznikla. Rozsudok odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, keďže bolo preukázané, že žalovaný sa úmyselne bezdôvodne obohatil na úkor žalobkyne, ktorej následne nákladmi exekučného konania preukázateľne vznikla škoda, pričom príčinná súvislosť medzi zavineným porušením predpisov žalovaným a vznikom škody je podľa nej zjavná. Nemožno tak spravodlivo požadovať od žalobkyne, aby znášala takúto škodu, ktorá vznikla zavineným konaním žalovaného, ktorý sa na jej úkor úmyselne bezdôvodne obohatil. Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalobkyňa uviedla, že odvolací súd sa vo svojom rozsudku bez zjavného dôvodu odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, keď nepostupoval v zmysle zásady *iura novit curia* (súd pozná právo) a neaplikoval príslušné platné právne predpisy. V tejto súvislosti poukázala na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, menovite uznesenie sp. zn. 7Cdo/268/2019 z 25. novembra 2020, rozsudok sp. zn. 4Cdo/41/2023 z 25. apríla 2024, uznesenie sp. zn. 6Cdo/31/2020 z 29. marca 2022, uznesenie sp. zn. 5Cdo/120/2017 z 28. marca 2019, uznesenie sp. zn. 5Cdo/196/2009 z 22. septembra 2010 a uznesenie sp. zn. 3Cdo/199/2009 z 18. februára 2010.

22. Žalovaný k dovolaniu žalobkyne uviedol, že z jej dovolania sa dá vyvodiť, že je založené na dovolacom dôvode podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Odvolací súd nepriznal žalobkyňi nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v rozsahu trov exekúcie, t.j. čiastky, ktorú si súdny exekútor ponechal a to napriek tomu, že exekúcia bola rozhodnutím exekučného súdu zastavená. Žalobkyňa ako dovolateľka tvrdí, že má právo na vrátenie trov exekúcie od žalovaného, pretože odvolací súd mal v tejto časti posúdiť jej nárok ako nárok na náhradu škody a nie ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia a keďže tak odvolací súd neučinil, postupoval v rozpore so zásadou *iura novit curia*, ktorá má oporu v ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu. Žalovaný má za to, že žalobkyňa najskôr nesprávne formulovala právnu otázku, keďže podstatou právnej otázky nie je rozhodnutie odvolacieho súdu v rozpore so zásadou *iura novit curia*, ale to, či povinný v čase po zastavení exekúcie má nárok na náhradu škody resp. nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia voči oprávnenému titulom trov exekúcie, ktoré si ponechal súdny exekútor. Podľa žalovaného je dovolanie žalobkyne nedôvodné a z procesného hľadiska je potrebné ho odmietnuť.

23. V ďalšom rade žalovaný uviedol, že dovolanie žalobkyne je potrebné odmietnuť aj z hmotnoprávneho hľadiska. V tejto súvislosti namietal, že nemôže byť zodpovedný, resp. zaviazaný na zaplatenie peňažnej čiastky, ktorú nikdy neobdržal. Pokiaľ si súdny exekútor ponechal vymožené trovy exekúcie napriek zastaveniu exekúcie, mala si žalobkyňa ako povinná vymáhať vrátenie čiastky zodpovedajúcej týmto

trovám od súdneho exekútora. Žalovaný navyše spochybňuje, že v predmetnom exekučnom konaní bolo vydané rozhodnutie exekučného súdu o priznaní týchto trov exekúcie súdnemu exekútorovi. Za situácie, kedy došlo k zastaveniu exekučného konania a keď súdny exekútor nedisponuje rozhodnutím exekučného súdu o priznaní náhrady trov exekúcie, nie je súdny exekútor oprávnený si túto čiastku ponechať, a ak sa tak stalo, mala si žalobkyňa tento nárok uplatniť osobitne voči súdnemu exekútorovi a nie až v dovolacom konaní tvrdiť, že v rozsahu vymožených trov exekúcie má žalobkyňa nárok na náhradu škody voči žalovanému. Vymožené plnenie v rozsahu trov exekúcie súdny exekútor nikdy žalovanému ako oprávnenému nepoukázal, preto je vylúčené, aby si žalobkyňa tento nárok uplatňovala voči žalovanému. Keďže súdny exekútor vo vzťahu k trovám exekúcie vystupuje voči žalobkyni v rovnoprávnom postavení ako účastník exekučného konania, ponechanie si vymožených peňažných prostriedkov titulom trov exekúcie bez právoplatného rozhodnutia exekučného súdu zakladá bezdôvodné obohatenie na úkor žalobkyne ako povinnej na strane súdneho exekútora a nie žalovaného. Na základe uvedeného žalovaný žiadal, aby najvyšší súd dovolanie žalobkyne odmietol a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania.

24. Žalobkyňa vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaného k jej dovolaniu uviedla, že je nespochybniteľné, že trovy vyššie zmieneného exekučného konania vznikli a že ich znášala žalobkyňa ako povinná v exekučnom konaní. Protiprávne konanie žalovaného podľa nej spočívalo v tom, že žalovaný na základe exekučného titulu (rozhodcovského rozsudku) inicioval exekučné konanie, ktoré iniciovať nemal, keďže vplyvom násobného porušenia predpisov ochrany spotrebiteľa hrubo prekročil zákonné ustanovenia o ochrane spotrebiteľa a v čoho dôsledku je poskytnutá pôžička bezúročná a bez poplatkov. Žalobkyňa uviedla, že škoda jej vznikla tým, že v rámci súdnym exekútorom vymoženého plnenia znášala okrem iného aj trovy exekučného konania. Príčinnú súvislosť (kauzálny nexus) medzi protiprávnym konaním žalovaného a vznikom škody žalobkyňa vidí v tom, že žalovaný inicioval exekučné konanie, v dôsledku čoho žalobkyni vznikla škoda pozostávajúca z nákladov exekučného konania. Nesúhlasila s tým, že žalovaný nemôže byť zodpovedný, resp. zaviazaný na zaplatenie čiastky - ním spôsobenej škody, keďže svojim protiprávnym konaním spôsobil žalobkyni z hľadiska hmotnoprávnej kvalifikácie buď škodu alebo sa bezdôvodne obohatil tým, že za neho bolo plnené čo mal plniť sám. Žalobkyňa uviedla, že trovy exekúcie súdnemu exekútorovi patria, otázne je len, ktorý účastník exekučného konania ich musí znášať. Samotné uznesenie o zastavení exekučného konania priznalo súdnemu exekútorovi nárok na náhradu trov konania. Podľa žalobkyne bez ohľadu na právnu kvalifikáciu, či sa jedná o bezdôvodné obohatenie alebo náhradu spôsobenej škody, boli z jej majetkovej sféry vymožením exekúcie uhradené trovy exekúcie, ktoré mal znášať subjekt, ktorý konal protiprávne, teda žalovaný. Zároveň poukázala na to, že v rámci exekučného konania sa z vymožených prostriedkov prednostne uhrádzajú trovy exekúcie. Bez ohľadu na to, či dovolací súd trovy exekučného konania, ktoré nespravodlivo znášala žalobkyňa, ustáli ako zodpovednosť za škodu spôsobenú protiprávnym konaním alebo ako bezdôvodné obohatenie, je nepochybné, že majetkový úbytok na strane žalobkyne bol spôsobený zavineným konaním žalovaného.

25. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 veta pred bodkočiarkou CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že tento mimoriadny opravný prostriedok žalobkyne je potrebné odmietnuť.

26. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

27. Podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

28. Podľa § 432 ods. 1, ods. 2 CSP, dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva

nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

29. V posudzovanom prípade najvyšší súd z obsahu dovolania vydedukoval, že dovolateľka prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Aby na základe dovolania podaného podľa tohto ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť najskôr splnené predpoklady prípustnosti dovolania, medzi ktoré patrí aj riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania, a teda či dovolateľkou napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení, môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP totiž dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

30. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovenia § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Pokiaľ dovolateľ nevymedzí ním tvrdený dovolací dôvod uvedeným spôsobom, je to dôvod pre odmietnutie dovolania podľa ustanovenia § 447 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

31. Dôvod prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 písm. a) CSP sa viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, keď odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke už skôr zaujal najvyšší súd. Z hľadiska ustanovenia § 421 CSP môže byť relevantná len otázka právna (nie skutková), ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním, nie však právna otázka, ktorá podľa dovolateľa mala byť riešená. Musí pritom ísť o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej - s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci - zároveň platí, že ak by, naopak, bola vyriešená správne, súdy (alebo prinajmenšom ten z nich, ktorý rozhodol v druhej inštancii) by nevyhnutne rozhodli (rozhodol) inak - teda spôsobom pre dovolateľa priaznivejším (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 9Cdo/188/2020 zo dňa 30. júna 2022).

32. Ústavný súd Slovenskej republiky opakovane judikoval, že pri vymedzení dovolacích právnych otázok nemá byť najvyšší súd formalistický a má sa snažiť autenticky porozumieť dovolateľovi. Na strane druhej však najvyšší súd, pri dovolacom dôvode nesprávneho právneho posúdenia, nemôže hádať, akú právnu otázku dovolateľ žiada preskúmať. Nevyhnutným predpokladom dovolacieho prieskumu v tejto súvislosti je, aby právna otázka z dovolania priamo vyplývala a taktiež, aby z dovolania vyplývalo aj právne posúdenie, ktoré dovolateľ považuje za nesprávne s uvedením, v čom spočíva táto nesprávnosť (porovnaj napr. sp. zn. III. ÚS 32/2024 z 25. januára 2024, sp. zn. II. ÚS 291/2021 z 30. septembra 2021, sp. zn. I. ÚS 115/2020 zo 6. októbra 2020).

33. Dovolací súd, snažiac sa autenticky porozumieť dovolaniu žalobkyne, vyabstrahoval z jej dovolania právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a síce „či je súd viazaný právnou kvalifikáciou uplatneného nároku zo strany žalobkyne alebo je úlohou súdu, aby v zmysle zásady iura novit curia (súd pozná právo) podľa okolností konkrétneho prípadu podal právnou kvalifikáciu uplatneného nároku“. Podľa dovolateľky odvolací súd nepostupoval v súlade s touto zásadou, keď neskúmal či jej nárok v časti o zaplatenie sumy 1 224,64 eura podľa ňou tvrdených skutkových okolností bolo možné právne posúdiť (aj) ako nárok na náhradu škody, ale miesto toho odvolací súd v tejto časti žalobu žalobkyne zamietol. Dovolateľka namietala, že hoci v žalobe celú žalovanú sumu žiadala priznať z titulu bezdôvodného obohatenia (plnením bez právneho dôvodu), v zmysle judikatúry nie je povinná uplatnený nárok právne kvalifikovať. Pokiaľ teda odvolací súd dospel k právnomu záveru, že na základe skutkových okolností tvrdených žalobkyňou nebolo možné nárok na zaplatenie sumy 1 224,64 eura priznať z titulu nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, mal - poznajúc právo - uplatnený nárok v tejto časti posudzovať podľa príslušných

ustanovení upravujících zodpovednosť za spôsobenú škodu. Odvolací súd tak neučinil a vec nesprávne právne posúdil, keď na zistený skutkový stav neaplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu, čím sa podľa dovolateľky pri riešení právnej otázky, na ktorej spočívalo jeho rozhodnutie, odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

34. Najvyšší súd v tejto súvislosti uvádza, že žalobkyňa od začiatku súdneho sporu až do jeho právoplatného skončenia tvrdila, že žalovaný ako oprávnený, od nej ako povinnej, v exekučnom konaní vymohol sumu 4 941,09 eura, čím sa na jej úkor bezdôvodne obohatil, keďže na zaplatenie predmetnej sumy nemal nárok z dôvodu, že exekučné konanie bolo zastavené pre formálnu a materiálnu nevykonateľnosť exekučného titulu. Na podporu týchto tvrdení žalobkyňa v priebehu konania produkovala vyjadrenia a predkladala dôkazy. Žalobkyňa si podanou žalobou (okrem iného) uplatnila peňažný nárok, ktorý skutkovo vymedzila spôsobom zodpovedajúcim nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. Vzhľadom na to, že žalobkyňa bola v priebehu celého konania zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, t.j. advokátom, navyše uplatnený nárok právne kvalifikovala ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného plnením bez právneho dôvodu. Dovolací súd nezistil, že by žalobkyňa v priebehu konania zmenila žalobu v tom zmysle, že by bolo možné vydedukovať, že sa rovnakého peňažného plnenia domáha na základe iného skutkového základu a v nadväznosti na to aj z iného právneho titulu, a teda titulom náhrady spôsobenej škody. V zhode s dovolateľkou najvyšší súd uvádza, že nie je povinnosťou žalobcu v žalobe uplatnený nárok právne (správne) kvalifikovať, avšak je nevyhnutné uplatnený nárok skutkovo vymedziť. Súd nie je viazaný právnou kvalifikáciou nároku uplatneného žalobou vykonanou žalobcom, keďže právna kvalifikácia uplatneného nároku je vždy vecou súdu v zmysle vyššie zmienenej zásady iura novit curia (súd pozná právo). Je preto úlohou súdu, aby správne posúdil právnú kvalifikáciu skutkového stavu, ktorý je opísaný v žalobe, pričom súd môže aj sám zmeniť právnú kvalifikáciu, ak ju žalobca uviedol nesprávne a súd s ňou nesúhlasí.

35. V posudzovanom prípade súd prvej inštancie a odvolací súd na základe zisteného skutkového stavu, ktorý bol výsledkom vykonaného dokazovania, vec právne posúdili ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného plnením bez právneho dôvodu a následne podriadili tento nárok pod zodpovedajúcu hmotno-právnu normu, konkrétne ustanovenia Občianskeho zákonníka o bezdôvodnom obohatení. Odvolací súd bol pritom viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie, ktorý nadväzoval na skutkové tvrdenia žalobkyne, ktorými vymedzila žalobný nárok. Nie je však možné, aby súd posúdil nárok vymedzený skutkovým stavom takou právnou kvalifikáciou, ktorá týmto skutkovým okolnostiam nezodpovedá. Na druhej strane, civilné sporové konanie je ovládané prejednávajúcou zásadou, v zmysle ktorej žalobcu zaťažuje povinnosť tvrdenia a na to nadväzujúca dôkazná povinnosť. Z prejednávanej zásady následne vyplýva základné procesné pravidlo, podľa ktorého každá strana je povinná dokazovať skutočnosti zodpovedajúce znakom právnej normy, ktorá je pre ňu priaznivá a ktorej sa domáha. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje aj na skutočnosť, že žalobkyňa ako spotrebiteľka bola od začiatku súdneho konania zastúpená advokátom, a teda právne a odborne kvalifikovaným zástupcom, v dôsledku čoho je dôvodné predpokladať, že takýto zástupca urobí všetko potrebné pre dosiahnutie úspechu zastúpeného klienta v predmetnom spore. V rozpore s tým však žalobkyňa od začiatku konania až do jeho právoplatného skončenia celý uplatnený nárok vymedzovala skutkovými tvrdeniami zodpovedajúcimi nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a navyše nárok rovnako právne posudzovala.

36. Dovolací súd zaujal stanovisko, že hoci v tomto konaní súd prvej inštancie a odvolací súd rozhodovali o peňažnom plnení, ktoré vychádzalo zo skutkových tvrdení a následne zisteného skutkového stavu, výsledky vykonaného dokazovania v danom prípade neumožňovali časť žalobou uplatneného nároku po právnej stránke posúdiť podľa ustanovení právneho predpisu upravujúceho zodpovednosť za škodu. Zodpovednosť za škodu, resp. náhrada spôsobenej škody totiž tvorí vo vzťahu k žalobou uplatnenému nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia titulom plnenia bez právneho dôvodu kvalitatívne odlišný skutkový základ. Navyše žalobkyňa právne posúdenie uplatneného nároku namietala až v dovolaní.

37. V nadväznosti na namietané nesprávne právne posúdenie nároku v časti sumy 1 224,64 eura dospel

dovolací súd k záveru, že v danom prípade skutkové tvrdenia žalobkyne uvedené v žalobe a v priebehu základného konania neumožňovali odvolaciemu súdu podriaďiť nárok uplatnený z titulu vydania bezdôvodného obohatenia pod nárok zo zodpovednosti za spôsobenú škodu a následne ho posudzovať podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu. Podľa názoru dovolacieho súdu, vychádzajúc zo skutkových tvrdení žalobkyne nebolo možné jej priznať nárok na zaplatenie sumy 1 224,64 eura z iného právneho titulu (náhrady škody) vzhľadom na to, že žalobkyňa v priebehu celého konania skutkovými tvrdeniami opisovala nárok, ktorý skutkovo zodpovedá bezdôvodnému obohateniu a nie náhrade spôsobenej škody. Nárok z plnenia žalobkyne bez právneho dôvodu v prospech žalovaného (uplatnený v žalobe) a nárok zo zodpovednosti za spôsobenú škodu nevychádzajú z rovnakých skutkových tvrdení. Súd prvej inštancie bol pri právnom posudzovaní nároku žalobkyne viazaný skutkovými tvrdeniami žalobkyne uvedenými v žalobe. Z vyššie uvedených skutočností tak vyplýva, že v priebehu konania neboli tvrdené také skutkové okolnosti a ani nebol vykonaným dokazovaným zistený taký skutkový stav, ktorý by umožnil odvolaciemu súdu právne posúdiť žalobou uplatnený nárok, resp. jeho časť, podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o zodpovednosti za škodu.

38. S prihliadnutím na všetky uvedené skutočnosti dovolací súd dospel k záveru, že v prejednávanej veci sa odvolací súd pri posudzovaní právnej kvalifikácie žalobou uplatneného nároku neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. K takémuto odklonu by došlo v prípade, ak by žalobkyňa žalobou uplatnený nárok odôvodňovala skutkovými tvrdeniami zodpovedajúcimi nároku na náhradu škody, avšak odvolací súd by nárok posudzoval podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o bezdôvodnom obohatení a nie podľa príslušných ustanovení o zodpovednosti za škodu. V súlade so zásadou iura novit curia (súd pozná právo), je vecou súdu, aby podal právnu kvalifikáciu v žalobe uplatneného nároku. V zmysle tejto zásady je súd taktiež povinný uplatnený nárok právne prekvalifikovať, a teda podradiť a následne posudzovať podľa inej právnej normy ako uviedol žalobca v prípade, ak žalobca nárok nesprávne právne kvalifikuje alebo súd s takouto právnou kvalifikáciou nesúhlasí a zároveň táto právna kvalifikácia nezodpovedá skutkovým okolnostiam prejednávanej veci. Na druhej strane, súd je povinný právne prekvalifikovať uplatnený nárok iba vtedy, ak zo skutkových okolností prejednávanej veci a skutkových tvrdení žalobcu je možné takýto nárok, resp. situáciu podradiť a následne právne posudzovať podľa inej právnej normy. V predmetnom spore však odvolací súd nemohol časť uplatneného nároku právne prekvalifikovať na nárok vyplývajúci zo zodpovednosti za škodu, keďže podaná právna kvalifikácia nároku ako bezdôvodného obohatenia vychádza zo skutkového stavu tak, ako ho vymedzila žalobkyňa. Na podporu svojho právneho záveru dovolací súd poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/120/2017 z 28. marca 2019 podľa ktorého žalobca je povinný svoj nárok skutkovo vymedziť, nemusí ho však právne vyhodnotiť a zdôvodniť (ak ho predsa len v žalobe právne posúdi, súd daným posúdením nie je viazaný). Je totiž vecou súdu, aby v zmysle zásady „iura novit curia“ podal právnu kvalifikáciu uplatňovaného nároku. S prihliadnutím na vyššie uvedené skutočnosti je tak zrejmé, že odvolací súd zásadu iura novit curia (súd pozná právo) v prejednávanej veci neporušil.

39. Vzhľadom na to, že dovolateľka nevymedzila dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, dovolací súd dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. f) CSP odmietol bez toho, aby sa zaoberal otázkou vecnej správnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia.

40. Žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) rovnako podal proti rozsudku odvolacieho súdu včas dovolanie a uviedol, že dovolaním napáda zmeňujúci výrok III. rozsudku odvolacieho súdu v rozsahu, ktorým ho odvolací súd zaviazal zaplatiť žalobkyni sumu 3 606,45 eura do troch dní od právoplatnosti rozsudku, ako aj do závislého výroku o náhrade trov konania. Žalovaný preto navrhol, aby najvyšší súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti a v tomto rozsahu vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň si žalovaný uplatnil nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

41. Prípustnosť dovolania v tejto časti žalovaný odvodil od ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Dovolateľ uviedol, že v predmetnom spore sa žalobkyňa voči nemu domáhala vydania bezdôvodného obohatenia z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru na základe zmluvy o úvere v spojení s rozhodnutím exekučného súdu o zastavení exekúcie. Žalobkyňa si žalobou uplatňovala nárok na vydanie sumy 4

831,09 eura, čomu súd prvej inštancie vyhovel, ale odvolací súd naproti tomu žalobkyni priznal len nárok na zaplatenie sumy 3 606,45 eura a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovaný poukázal na bod 45 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu a v tejto súvislosti poznamenal, že odvolací súd správne zamietol žalobu v rozsahu vymoženého trov súdneho exekútora. Žalovaný však v odvolaní osobitne poukazoval na to, že žalobkyňa si uplatnila nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v sume rovnajúcej sa peňažnej čiastke, ktorú uhradila k predmetnej zmluve. Táto suma je však tvorená, okrem iného, aj zo samotnej istiny poskytnutého úveru vo výške 800 eur. Podľa žalovaného nemožno celú sumu 4 831,09 eura zahrnúť do bezdôvodného obohatenia. Do sumy nároku, ktorú si uplatňuje žalobkyňa, tiež nemožno zahrnúť ani zákonný úrok z omeškania. Dovolateľ poukázal na to, že tejto skutočnosti si odvolací súd bol vedomý, keďže vyplýva z bodu 19. odôvodnenia jeho rozsudku, no napriek tomu sa odvolací súd s touto skutočnosťou v odôvodnení svojho rozsudku vôbec nevysporiadal. Dovolateľ namietal, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu je v tejto časti nielen nedostatočné, ale dokonca až chýbajúce, pretože na túto námietku žalovaného neposkytuje žiadnu odpoveď. Žalobkyňa sa síce v odvolacom konaní bránila tým, že osobitnými platbami vysporiadala nárok žalovaného na zaplatenie istiny 800 eur a úrokov z omeškania v sume 102,97 eura, no toto tvrdenie nepreukázala. Z oznámenia súdneho exekútora JUDr. Rudolfa Krutého z 15. júla 2016 o vyčíslení exekučnej pohľadávky vyplýva, že v exekučnom konaní boli vymožené čiastky vo výške 3 606,45 eura a trovy exekúcie vo výške 1 224,64 eura, t.j. spolu 4 831,09 eura. Následný rozpis jednotlivých platieb (úhrad v exekučnom konaní) v matematickom súčte je rovný práve sume 4 831,09 eura, pričom tento rozpis nepreukazuje žiadne ďalšie úhrady nad rámec celkovej čiastky 4 831,09 eura. Dovolateľ má za to, že rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní dotknutej časti je arbitrárny a jeho odôvodnenie v dotknutej časti chýba.

42. Žalovaný zároveň podal dovolanie voči výroku rozsudku odvolacieho súdu potvrdzujúcemu výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie o určení, že zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou. Prípustnosť dovolania v tejto časti odvodil od ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keďže rozhodnutie v tejto časti považuje za arbitrárne. Zároveň prípustnosť dovolania odvodil od ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP ako rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení, pretože rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Podľa žalovaného je určenie existencie spotrebiteľskej zmluvy žalobou na určenie právnej skutočnosti, ktorá je v zmysle § 137 písm. d) CSP prípustná iba vtedy, ak to vyplýva z osobitného predpisu. Namietal, že neexistuje žiaden osobitný predpis, ktorý by pripúšťal žalobu na určenie existencie spotrebiteľskej zmluvy. Podľa dovolateľa takúto žalobu nemožno subsumovať ani pod ustanovenie § 137 písm. c) CSP vzhľadom na to, že jej chýba naliehavý právny záujem na požadovanom určení, ktorý žalobkyňa netvrdila ani nepreukázala a súdy neskúmali. Posúdenie spotrebiteľského charakteru sporného zmluvného vzťahu je prejudiciálnou otázkou k prijatiu záveru o tom, či úver je bezúročný a bez poplatkov a či je žalovaný povinný vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie. Povinnosť preukázať naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu), pričom súd sa musí otázkou existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe zaoberať už po začatí konania a musí byť daný aj v čase rozhodovania. Vzhľadom na to, že sa žalobkyňa domáhala ochrany svojich práv žalobou na plnenie a to vydaním bezdôvodného obohatenia, je vylúčený naliehavý právny záujem na požadovanom určení spotrebiteľského charakteru zmluvy o úvere. Žalovať na určenie nemožno v prípade, ak je možné žalovať na plnenie. Procesnou prípustnosťou určovacej žaloby sa súd prvej inštancie ani odvolací súd nezaoberali a neodôvodnili, prečo bolo popri výroku na plnenie prípustné určiť existenciu spotrebiteľskej zmluvy.

43. Dovolateľ záverom uviedol, že dovolací súd vo svojej rozhodovacej činnosti doposiaľ neriešil otázku prípustnosti žaloby na určenie existencie spotrebiteľskej zmluvy (popri žalobe na plnenie), a preto podáva dovolanie aj z dovolacieho dôvodu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

44. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného uviedla, že jeho dovolanie obsahuje ako dovolací dôvod odkaz na ustanovenie § 420 písm. f) CSP, pričom v tejto súvislosti nesúhlasila s tým, že by súd v tomto spore žalovanému nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva alebo vo vzťahu ku žalovanému došlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces.

Dovolanie žalovaného považuje žalobkyňa za nedôvodné. V priebehu konania žalobkyňa tvrdila, že žalovaná suma predstavuje bezdôvodné obohatenie žalovaného na jej úkor nad rámec uhradenej istiny, ktorú žalobkyňa zaplatila priamo v prospech účtu žalovaného a nie súdnemu exekútorovi. Žalovaný túto skutočnosť nerozporoval, ba až potvrdil v odvolaní proti prvostupňovému rozsudku keď uviedol, že žalobkyňa uhradila istinu 5. augusta 2011 v prospech účtu žalovaného ako veriteľa. Vo vzťahu ku žalovaným namietanému určeniu spotrebiteľského vzťahu vo výroku rozhodnutia súdu žalobkyňa uviedla, že takáto rozhodovacia prax súdov vyplýva z ustanovenia § 298 CSP, ktoré umožňuje konajúcemu súdu priamo nad rámec žalovaného nároku uviesť vo výroku rozhodnutia konkrétne zmluvné ustanovenia a označiť ich za neprijateľné zmluvné podmienky. Pokiaľ by aj súd neurčil spotrebiteľský charakter zmluvy o úvere priamo vo výroku rozsudku, túto skutočnosť by skonštatoval v odôvodnení svojho rozhodnutia. Bez ohľadu na právny titul (bezdôvodné obohatenie alebo zodpovednosť za škodu), bolo z majetkovej sféry žalobkyne plnené to, čo mal znášať žalovaný. Žalobkyňa preto navrhla, aby najvyšší súd dovolanie žalovaného ako nedôvodné zamietol a priznal jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

45. K vyjadreniu žalobkyne k dovolaniu žalovaného podal žalovaný vyjadrenie a uviedol, že už v odvolaní sa bránil aj tým, že vykonané dokazovanie pred súdom prvej inštancie neumožňovalo prijať záver o tom, že čiastka 4 831,09 eura je bezdôvodným obohatením, pretože v sebe zahŕňa istinu aj zákonný úrok z omeškania, ktorý žalobkyňa minimálne v časti 102,97 eura nespochybňuje. Keďže sa odvolací súd s touto argumentáciou žalovaného vôbec nevysporiadal, jeho rozsudok nie je dostatočným spôsobom odôvodnený. Súd prvej inštancie mal za to, že žalobkyňa nepreukázala výšku bezdôvodného obohatenia a preto ju vyzval na doručenie dôkazu preukazujúceho zaplatenie žalovanej sumy 4 941,09 eura, v nadväznosti na čo žalobkyňa predložila súdu oznámenie súdneho exekútora JUDr. Rudolfa Krutého o vyčíslení vymáhanej exekučnej pohľadávky. Z tohto vyčíslenia vyplýva, že súdny exekútor vymáhal, okrem iného, istinu 4 889,40 eur, ako aj úroky z omeškania vo výške 1 962,07 eura, z čoho bolo celkovo vymôžených 3 606,45 eura, teda vrátane istiny a úrokov z omeškania. Dôkaz, ktorý predložila žalobkyňa priamo vyvracal dôvodnosť žaloby v plnom rozsahu, čo napokon potvrdil aj odvolací súd, ktorý priznal žalobkyni právo na vydanie bezdôvodného obohatenia v nižšej výške ako súd prvej inštancie. Žalovaný v podanom odvolaní namietal aj správnosť skutkového záveru súdu prvej inštancie ohľadne výšky bezdôvodného obohatenia, keďže súdom prvej inštancie priznaná výška bezdôvodného obohatenia zahŕňa aj istinu a aj úroky z omeškania. Žalobkyňa sa v rámci odvolacieho konania k otázke istiny nevyjadrila a priznala možné právo žalovaného na zaplatenie úrokov z omeškania v sume 102,97 eura s tým, že táto suma je konzumovaná v sume 110 eur, ktorú jej však súd prvej inštancie nepriznal. Žalovaný uviedol, že odvolací súd o jeho námietke ohľadne výšky bezdôvodného obohatenia vo svojom rozsudku mlčal, pričom túto námietku žalovaného možno vnímať ako podstatnú a relevantnú a keďže odvolací súd naň neposkytol odpoveď, nedostatočne svoje rozhodnutie odôvodnil, čím porušil právo žalovaného na spravodlivý proces. Podľa žalovaného žalobkyňa nespochybnila, že tak súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, sa nezaoberali procesnou prípustnosťou žaloby o určenie existencie spotrebiteľskej zmluvy, pričom nejde o žalobu o určenie existencie neprijateľných podmienok v spotrebiteľskej zmluve.

46. Žalovaný prípustnosť svojho dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odvolaciemu súdu vytýkal nedostatočné, dokonca až chýbajúce odôvodnenie napadnutého rozsudku, v ktorom sa nezaoberal všetkými jeho podstatnými námietkami uvedenými v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie. Išlo konkrétne o odvolaciu námietku žalovaného, že žalobkyňa si voči nemu uplatnila nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 4 941,09 eura, pričom súd prvej inštancie žalobe v podstatnom rozsahu vyhovel, keď žalovaného zaviazal zaplatiť jej sumu 4 831,09 eura titulom vydania bezdôvodného obohatenia. Žalovaný v odvolaní poukázal na to, že táto priznaná suma bezdôvodného obohatenia je tvorená aj zo samotnej istiny poskytnutého úveru vo výške 800 eur. Ďalej namietal, že do sumy nároku, ktorý si uplatnila žalobkyňa, nemožno zahrnúť ani zákonný úrok z omeškania. Žalovaný sa tak v odvolaní bránil, že celú súdom prvej inštancie priznanú sumu 4 831,09 eura nemožno zahrnúť

do sumy bezdôvodného obohatenia. Dovolateľ považuje odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v tejto časti za nedostatočné, keďže odvolací súd sa touto námietkou žalovaného uplatnenou v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie vôbec nezaoberal.

47. Podstatou práva na spravodlivý proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom, pričom integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces sa rozumie nesprávny (vadný) procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktorý sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavno-právneho rámca, a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie Ústavou Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústava SR“) zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

48. Do obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR patrí aj právo účastníka konania (strany sporu) na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04).

49. Požiadavka riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia sa vzťahuje na každé súdne rozhodnutie, pretože odôvodnenie rozhodnutia musí byť dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu jeho správnosti v konaní o (riadnom alebo mimoriadnom) opravnom prostriedku. Ak súdne rozhodnutie neobsahuje zákonné náležitosti, ide o nedostatočné a nepreskúmateľné rozhodnutie, ktoré porušuje právo strany sporu na spravodlivý proces, pretože mu upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu v rámci opravných prostriedkov. Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry opakovane vyslovil, že právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na riadne a vyčerpávajúce odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

50. Podľa § 220 ods. 2 CSP, v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

51. Podľa § 387 ods. 3 CSP, odvolací súd sa v odôvodnení musí zaoberať aj podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Odvolací súd sa musí v odôvodnení vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní.

52. Podľa § 388 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

53. Podľa § 393 ods. 2 CSP, v odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; ustanovenia § 387 ods. 2 a 3 tým nie sú dotknuté.

54. V nadväznosti na citované zákonné ustanovenia dovolací súd poukazuje aj na nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 314/2018 z 13. novembra 2018 a sp. zn. II. ÚS 120/2020 z 21.

januára 2021, z ktorých (o. i.) vyplýva, že súdne rozhodnutie je najdôležitejším procesným úkonom súdu a preto musí byť považované za súčasť procesného postupu súdu, pričom odvolací súd je povinný vysporiadať sa v odôvodnení svojho rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní aj v prípade tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku. Absencia vysporiadania sa s podstatnými tvrdeniami sťažovateľa, uvedenými v odvolaní napadnutom rozsudku krajského súdu je tak závažným nedostatkom tohto rozhodnutia, ktorého intenzita sama osebe zakladá porušenie sťažovateľom namietaného základného práva podľa článku 46 ods. 1 ústavy, i práva podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru.

55. Dovolací súd v súvislosti s vyššie uvedeným zdôrazňuje, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, presvedčivosti a preskúmateľnosti odôvodnenia rozhodnutia súdu. Aj odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a podstatnými (kľúčovými) tvrdeniami uvedenými v odvolaní s tým, že jeho myšlienkový postup musí byť dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preukázané len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podal zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia (ne)podriadil zistený skutkový stav.

56. Pokiaľ ide o námietku dovolateľa vo vzťahu k nedostatočnému odôvodneniu rozhodnutia, najvyšší súd dáva do pozornosti, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a tiež dôvodnosť dovolania môže založiť arbitrárnosť alebo zjavná neodôvodnenosť rozhodnutia všeobecného súdu. Podľa Ústavného súdu Slovenskej republiky je arbitrárnosť alebo zjavná neodôvodnenosť súdneho rozhodnutia daná najčastejšie rozporom súvislostí právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17). V takom prípade všeobecný súd svojím postupom založí nepreskúmateľnosť ním vydaného rozhodnutia, a spravidla tak aj jeho protiústavnosť.

57. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nezodpovedá požiadavkám zákona na odôvodnenie rozhodnutia, konkrétne ustanoveniu druhej vety § 387 ods. 3 CSP, podľa ktorej sa odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je zrejmé, že odvolací súd sa zaoberal iba odvolacou námietkou žalovaného o nemožnosti zahrnúť trovy exekučného konania, ktoré súdny exekútor síce od žalobkyne vymohol, ale nikdy ich nepoukázal žalovanému ako oprávnenému v exekučnom konaní, do sumy bezdôvodného obohatenia. Keďže odvolací súd túto odvolaciu námietku žalovaného posúdil ako dôvodnú, v dôsledku toho zmenil rozsudok súdu prvej inštancie a znížil priznanú výšku bezdôvodného obohatenia práve o sumu, ktorá predstavovala trovy exekučného konania. Žalovaný však okrem toho v odvolaní namietal aj to, že v uplatnenej sume bezdôvodného obohatenia sú zahrnuté aj trovy konania, aj samotná istina poskytnutého úveru a navyše úrok z omeškania. Vzhľadom na to, že posúdenie týchto odvolacích námietok žalovaného môže v značnej miere ovplyvniť rozhodnutie súdu o priznanej výške bezdôvodného obohatenia, vyhodnotil ich dovolací súd ako relevantné pre rozhodnutie v predmetnom spore.

58. Z vyššie uvedených skutočností vyplýva, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku nezaoberal relevantnými odvolacími námietkami žalovaného, že žalobkyňou uplatnená suma bezdôvodného obohatenia pozostáva aj z trov konania, ďalej zo samotnej istiny poskytnutého úveru a zároveň aj z úroku z omeškania. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku k tejto odvolacej námietke žalovaného nezaujal žiadne stanovisko. Dovolací súd preto konštatuje, že z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu skutočne nevyplýva, z akých konkrétnych súm pozostáva či už celková suma žalobkyňou uplatneného bezdôvodného obohatenia, resp. odvolacím súdom priznaná suma

bezdôvodného obohatenia. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu tak neprinieslo jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na právne relevantnú otázku, od ktorej posúdenia závisela konečná výška žalobkyni priznaného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia. V ďalšom konaní tak bude potrebné vysporiadať sa s uplatnenými námietkami žalovaného ohľadom ustálenia, z akých čiastkových nárokov (súm) pozostáva celková žalobkyňou uplatnená suma bezdôvodného obohatenia, resp. odvolacím súdom priznaná výška bezdôvodného obohatenia. V dôsledku posúdenia uvedeného tak môže dôjsť k priznaniu bezdôvodného obohatenia v inej výške.

59. Vzhľadom na to, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku náležite nevysporiadal s podstatnými (kľúčovými) námietkami, ktoré žalovaný uviedol v odvolaní, zásadným spôsobom porušil vyššie citované kogentné ustanovenie § 387 ods. 3 CSP, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva žalovaného na riadne odôvodnenie rozsudku, a teda aj k porušeniu jeho základného práva na spravodlivý proces, vyplývajúceho z článku 46 ods. 1 Ústavy SR, čo v posudzovanom prípade založilo vadu zmätočnosti podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd preto zrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v zmeňujúcom výroku v časti, v ktorej žalovaného zaviazal zaplatiť žalobkyni sumu 3 606,45 eura (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

60. Z ustanovenia § 455 CSP vyplýva, že ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie súdu nižšej inštancie, tento je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu. Vzhľadom na uvedené bude odvolací súd v ďalšom konaní postupovať v intenciách právneho názoru vysloveného dovolacím súdom a po riadnom zistení a posúdení skutkového a právneho stavu veci opätovne rozhodne o žalobkyňou uplatnenom nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, berúc do úvahy uplatnenú procesnú obranu žalovaného ohľadom preukázania, z akých čiastkových nárokov (súm) pozostáva celková suma požadovaného bezdôvodného obohatenia.

61. Žalovaný dovolaním súčasne napadol aj potvrdzujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd potvrdil výrok I. rozsudku súdu prvej inštancie o určení spotrebiteľského charakteru zmluvy o úvere. Prípustnosť dovolania v tejto časti žalovaný vyvodil jednak z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, keďže rozhodnutie považuje za arbitrárne a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP ako rozhodnutie založené na nesprávnom právnom posúdení, pretože rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

62. Zo súdneho spisu je zrejmé, že žalovaný proti výroku I. rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým určil spotrebiteľský charakter zmluvy o úvere, podal odvolanie a to podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. f) CSP, t.j., že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, ako aj podľa ustanovenia § 365 ods. 1 písm. h) CSP, t.j., že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Argumentácia žalovaného v dovolaní sa však zásadne líši od tej, ktorú uplatnil ako odvolateľ v odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie. V rámci uplatnených odvolacích dôvodov žalovaný vytýkal súdu prvej inštancie, že na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam keď zaujal stanovisko, že zmluva o úvere, hoci uzatvorená podľa ustanovení Obchodného zákonníka, má povahu spotrebiteľskej zmluvy. Súčasne žalovaný v odvolaní namietal, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď súd ustálil, že predmetná zmluva o úvere sa nespravuje ustanoveniami Obchodného zákonníka, ale podlieha právnemu režimu podľa Zákona o spotrebiteľských úveroch. V nadväznosti na určenie spotrebiteľského charakteru zmluvy o úvere však žalovaný v odvolaní neargumentoval tým, že pre takéto určenie neboli splnené zákonné predpoklady, a teda nenamietal, že žaloba o určenie existencie spotrebiteľskej zmluvy je žalobou na určenie právnej skutočnosti, ktorá je v zmysle § 137 písm. c) CSP prípustná vtedy, ak je na určení naliehavý právny záujem alebo v zmysle § 137 písm. d) CSP, ak to vyplýva z osobitného predpisu. Takúto argumentáciu žalovaný prvý krát uviedol až v podanom dovolaní.

63. Dovolací súd nesúhlasí s tvrdením žalovaného uvedeným v dovolaní, že podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby je právny záujem na požadovanom určení. Právny záujem na požadovanom určení nie je procesnou podmienkou prípustnosti určovacej žaloby, ale podmienkou

úspešnosti žaloby.

64. Vzhľadom na to, že žalovaný vyššie uvedenú argumentáciu prvý krát použil až v dovolacom konaní, táto nemohla byť odvolacím súdom posúdená (z hľadiska jej relevantnosti a dôvodnosti) a odvolací súd k nej nemohol zaujať stanovisko, ktorého odôvodnenie by sa následne mohlo stať predmetom (meritórneho) dovolacieho prieskumu. Dovolací súd môže v konaní o dovolaní, ktorého prípustnosť je vyvodzovaná z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, preskúmať len tie právne závery, ktoré boli vyslovené odvolacím súdom (prípadne aj súdom prvej inštancie, ak sa odvolací súd stotožnil s jeho právnym posúdením veci) v napadnutom rozhodnutí (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Obdo/31/2022 z 11. júla 2023). Obdobne postupuje vo svojej rozhodovacej praxi aj Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť odmietne (III. ÚS 135/03, III. ÚS 201/04, IV. ÚS 266/08, II. ÚS 399/2014). Žalovaný v doterajšom priebehu konania nežiadal posudzovať, či pre rozhodnutie o určení spotrebiteľského charakteru zmluvy o úvere boli splnené zákonné predpoklady a teda, či bol na takomto určení naliehavý právny záujem podľa § 137 písm. c) CSP alebo určenie právnej skutočnosti vyplývalo z osobitného predpisu v zmysle § 137 písm. d) CSP. Žalovaný teda nežiadal napadnuté rozhodnutie posudzovať v tých súvislostiach, ako uvádza v podanom dovolaní, a jeho nová (doposiaľ nepoužitá) argumentácia predstavuje neprípustné novoty v zmysle ustanovenia § 435 CSP.

65. Zároveň je nedôvodná aj námietka arbitrárnosti napadnutého rozsudku, keďže odvolací súd bol viazaný uplatnenými odvolacími dôvodmi a ex offio bol povinný skúmať len tie vady, ktoré sa týkali procesných podmienok (§ 380 CSP).

66. Keďže dovolateľom namietaná vada zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP nie je daná a zároveň uplatnený dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci dovolateľ nevymedzil tak, ako predpokladá zákon (§ 432 v spojení § 421 ods. 1 CSP), dovolací súd jeho dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

67. Podľa § 453 ods. 3 CSP, ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania. V súlade s citovaným ustanovením tak o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom konečnom rozhodnutí (§ 453 ods. 3 CSP).

68. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.